

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра цивільного права

ІТ-ПРАВО ТА КІБЕРБЕЗПЕКА В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнського круглого столу**

Одеса,
12 квітня 2025 року

Одеса
Фенікс
2025

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863
I-52

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. Харитонova**,
кандидатки юридичних наук, доцентки **Ю. Кривенко**.

Упорядники-укладачі:

Кривенко Юлія – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцентка;

Лешкова Єлизавета – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни :
I-52 матеріали Всеукр. круглого столу (м. Одеса, 12 квіт. 2025 р.) / за заг. ред.: Є. О. Харитонova, Ю. Кривенко ; кафедра цив. права НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 138 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-57-3

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем ІТ-права та кібербезпеки, які були оприлюднені на Всеукраїнському круглому столі «ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни» 12 квітня 2025 у Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення громадськості з дослідженнями науковців у сфері ІТ-права та кібербезпеки і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в практичній діяльності.

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863

*Матеріали видано в авторській редакції.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть
учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-617-8430-57-3

© Колектив авторів, 2025

© НУ «Одеська юридична академія»,
2025

ЛІТЕРАТУРА:

1. Діти війни (2025). URL: <https://childrenofwar.gov.ua/>
2. Ukraine: Over 6 Million Refugees Spread Across Europe. URL: <https://unric.org/en/ukraine-over-6-million-refugees-spread-across-europe/>
3. Delivering Humanitarian Cash Transfers to Ukrainian refugees in Slovakia. URL: <https://www.unicef.org/hope-hct/stories/delivering-humanitarian-cash-transfers-ukrainian-refugees-slovakia>

Самойленко Георгій Валерійович

*доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права
Запорізького національного університету*

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ СТАРТАПУ

В довоєнний час прискорення та інтенсифікація бізнес-процесів відбулася, здебільшого, внаслідок науково-технічного прогресу. Це пов'язане з прагненням людини до заволодіння матеріальними ресурсами, що супроводжується пошуком способів досягнення зазначеної мети. Відомо, що в умовах конкуренції це можливо різними способами, – від економії ресурсів, оптимізації виробничих процесів, до пошуку нових інноваційних продуктів, впровадження нових та перспективних бізнес-ідей та проектів. Як модель підприємницької діяльності, яка в деяких випадках здатна забезпечити реалізацію мети швидких та великих прибутків є бізнес-модель стартапу, що можливо завдяки масштабуванню впровадження такої моделі.

Звичайно, винайдення інноваційного продукту, бізнес-рішення, технологічного рішення та ін. не обмежується ІТ сферою, про що свідчать вдалі стартап-проекти, використані в підприємницькій діяльності окремих суб'єктів. Держава не стоїть осторонь цих процесів, вдаючись до протекціонізму та фінансової підтримки окремих суб'єктів, які винаходять чи впроваджують стартап-проект. Так, в епоху, яка передувала стартапам, держава вдавалася до підтримки малого та середнього бізнесу, що сприяло поживленню та інтенсифікації підприємництва. Очікуваним наслідком було поживлення економіки, створення робочих місць, сплата податків.

Розуміння того, що пошук нових ідей, рішень, продуктів та їх комерціалізація, виведення в зовнішньоекономічну сферу може сприяти вирішенню макро- та мікроекономічних завдань, зокрема, у вигляді валютних надходжень до країни, мало наслідком створення джерельної бази правового регулювання інноваційної діяльності та венчурного підприємництва. Закономірно, що наступним кроком мало стати (як наслідок прогресу) правове регулювання стартапів. Нажаль, попри очікування, лише в поодиноких актах законодавства можна знайти згадку про стартапи. До того ж, і чинних актах, які приймалися в різні періоди, вбачаються різні підходи до розуміння їхньої економічної, та, відповідно, правової природи, внаслідок чого буває не достатньо зрозуміло, коли йдеться про стартапи, – про об'єкти чи про суб'єкти правовідносин. Так, і у випадку започаткування нового бізнесу, який використовує об'єкт права інтелектуальної власності, можливо, навіть як результату венчурного підприємництва, після його реалізації шляхом створення та реєстрації суб'єкта підприємництва (йдеться про юридичну особу), доволі часто такий суб'єкт разом з його активами та правами продається як «готовий» до використання бізнес. Звичайно, може йтися як про включення до числа учасників новоствореного товариства нових учасників (додаткових чи з виходом попередніх), що сприймається, як продаж бізнесу, що має перспективи прибутковості. Тож в різних аспектах іноді доволі важко розмежувати суб'єктів та об'єкти, особливо коли йдеться про стартапи. Так, Г.М. Сітченко було визначено стартап як: 1) реципієнта венчурних інвестицій (суб'єкта інвестиційної діяльності, власника або володільця об'єкту венчурного інвестування, який, в обмін на частки (акції) у статутному капіталі, одержав від інвестора майно, майнові права й інші цінності у власність чи у користування і використовує їх у своїй підприємницькій діяльності або в спільній підприємницькій діяльності з інвестором) [1, с. 3]; 2) об'єкт венчурного інвестування інноваційної діяльності) [2, с. 349–351].

В національному законодавстві в різні періоди стартап визначався як: проект, пов'язаний зі створенням та/або використанням

винаходів, корисних моделей, промислових зразків, ноу-хау та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності (Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Положення щодо конкурсного відбору проектів для державного стимулювання створення і використання винаходів (корисних моделей) та промислових зразків від 12.12.2018 р. № 1879; спеціалізоване мале інноваційне підприємство (Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» від 10 липня 2019 р. № 526-р); новостворене підприємство (Постанова КМУ «Про надання фінансової державної підтримки» від № 28 від 24.01.2020 р.); суб'єкт малого, середнього підприємництва або авторський колектив, до складу якого можуть входити здобувачі освіти (наукового ступеня), наукові, науково-педагогічні працівники та інші фізичні особи, діяльність якого спрямована на розроблення, створення, впровадження та реалізацію інноваційної продукції і пошук бізнес-моделі для подальшого її масштабування та розвитку, на використання та комерціалізацію науково-технічного (прикладного) результату (Постанова КМУ «Про реалізацію експериментального проекту щодо створення на базі закладів вищої освіти, наукових установ мережі стартап-шкіл – інкубаторів-акселераторів від 23.04.2024 р. № 430).

Зупиняючись на позиції розуміння стартапу як суб'єкта, що здійснює розробку та/чи впровадження стартап проекту, виходимо, в першу чергу, з його економічного розуміння, яке має свою мету, форми, методи, інструменти, моделі, та ін. (що дає привід окремим науковцям до визначення стартапу саме як форми підприємницької діяльності певного суб'єкта, а не самого суб'єкта) та правової форми, яка має забезпечити досягнення економічної мети в поєднанні з урегульованістю відносин як зовнішніх (як самостійного суб'єкта цивільних правовідносин з іншими учасниками), так і внутрішніх (організаційно-правової форми, корпоративних відносин, зокрема, щодо врегулювання питань як матеріальних, так і організаційних між розробниками (в т.ч. ідейними) стартап-проекту та його інвесторами).

Висловлюємо також позицію, що сприйняття стартапу виключно як юридичної особи наразі не є достатньо обґрунтованим через відсутність сприйняття економічної природи стартапу як бізнес-явища, пов'язаної не лише з командною роботою чи партнерством, але й способом залучення позичкового капіталу. Враховуючи, що засновник і одночасно реалізатор стартап-проекту може використати власний чи позичковий капітал, аргументуємо, що стартап-суб'єктом може бути як юридична, так і фізична особа, що обумовлено характером залучення коштів на реалізацію стартап-проекту.

Наведене дає підстави для висновку, що стартапом варто визнавати суб'єкта підприємницької діяльності (фізичну особу-підприємця, юридичну особу), що відповідає критеріям: 1) новоствореність; 2) інноваційна спрямованість діяльності; 3) діяльність колективу, спрямована на розробку, створення, впровадження та реалізацію інноваційної продукції і пошук бізнес-моделі для подальшого її масштабування та розвитку, використання та комерціалізацію прикладного науково-технічного результату. З метою усунення двозначних тлумачень запропоновано використовувати наступну термінологію: стартап-суб'єкт, – суб'єкт підприємництва, орієнтований на створення та впровадження стартап-проекту; стартап-проект – проект, орієнтований на розробку та впровадження інноваційного продукту, що поєднує розробку нових та/ чи впровадження існуючих бізнес-моделі, об'єкта права інтелектуальної власності, бізнес-рішення, технологічного рішення, тощо, з метою його комерціалізації та масштабування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сітченко Г.М. Венчурне інвестування інноваційної діяльності: цивільно-правовий аспект. Дис. ...РHD: 081 «Право». Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2024. 226 с.
2. Сітченко Г.М. Стартап як об'єкт венчурного інвестування інноваційної діяльності. Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України: матеріали XIX наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В.П. Маслова (Харків, 12 берез. 2021 р.). Харків: Право, 2021. С. 349–351.

Зміст

ПЕРЕДМОВА	4
Харитонов Євген Олегович ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ	6
Булеца Сібілла Богданівна ЦИФРОВІ АВАТАРИ: ОБ'ЄКТИ ЧИ СУБ'ЄКТИ ПРИВАТНОГО ПРАВА	10
Голубєва Неллі Юрійвна РОЗВИТОК CROSS BORDER E-COMMERCE В УКРАЇНІ	16
Давидова Ірина Віталівна ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ УКЛАДАННЯ СМАРТ-КОНТРАКТІВ	20
Менджул Марія Василівна ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	24
Самойленко Георгій Валерійович ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ СТАРТАПУ	27
Сафончик Оксана Іванівна ДЕЯКІ ПИТАННЯ ШЛЯБНИХ ПРАВОВІДНОСИН В ЦИФРОВУ ДОБУ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	31
Харитонова Олена Іванівна БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ РОЗУМІННЯ «ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ»	35
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ІТ КОМПАНІЙ	40
Василевська Надія Станіславівна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	43
Галупова Лариса Ігорівна КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	47
Калітенко Оксана Михайлівна ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС У ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТАХ	52
Кривенко Юлія Василівна ДО ПИТАННЯ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОЇ РЕЧІ	55
Маковій Віктор Петрович ПРАВОВИЙ СТАТУС СТАРТАПУ ЯК СУБ'ЄКТА ІТ-ВІДНОСИН	59
Омельчук Олександр Сергійович ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДЕЙТИНГ-ПЛАТФОРМАХ	64